

BOLALAR UCHUN INGLIZ TILI LUG‘ATI MOBIL ILOVASI

Bekimmetova Durдона Ikromjon qizi, TATU Urganch filiali talabasi

E-mail: bekimmetovadurdona1@gmail.com

Frunzayeva Dilfuza Axmad qizi, TATU Urganch filiali talabasi

E-mail: dilfuzafrunzayeva@gmail.com

Sultonmuratova Mashhura Quvonchbek qizi, TATU Urganch filiali talabasi

E-mail: sultonmuratovamashhura@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada bolalarning til o‘rganish konikmasini yanada oshirishda mobil ilovalardan samarali foydalanish haqida so‘z yuritiladi. Chet tili darsi jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan unumli foydalanish, o‘quvchining tilga bo‘lgan qiziqishini yanada oshirish va ularning xorijiy til bo‘yicha egallaydigan bilim, ko‘nikma va malakalarini yuqori bo‘lishini ta‘minlaydi.

Abstract. This article talks about the effective use of mobile applications to improve children's language learning skills. Effective use of modern pedagogical technologies in the course of a foreign language lesson will further increase the student's interest in the language and ensure that their knowledge, skills and abilities in the foreign language will be high.

Аннотация. В данной статье рассказывается об эффективном использовании мобильных приложений для улучшения навыков изучения языка детьми. Эффективное использование современных педагогических технологий в ходе урока иностранного языка будет способствовать дальнейшему повышению интереса учащихся к языку и обеспечению высокого уровня их знаний, умений и навыков по иностранному языку.

Kalit so‘zlar. mobil ilova, tillar, android, til bilish malakasi, lugat, til oilalari.

Keywords. mobile application, languages, android, language proficiency, dictionary, language families.

Ключевые слова. мобильное приложение, языки, андроид, знание языков, словарь, языковые семьи.

Hozirgi kunda mobil qurilmalar zamonaviy hayotning ajralmas qismi bo‘lib hisonlanmoqda. Bu sizning sevimli musiqangizni tinglash, audio-vizual axborotni, bloknotni va boshqa ko‘plab funksiyalarni ko‘rish orqali odamlar o‘rtasidagi muloqotdir. Mobil smartfon kompyuteringizning har doim siz bilan bo‘lishi mumkin bo‘lgan nusxasi. Android OT bugungi kunda eng keng tarqalgan operatsion tizim hisoblanadi. Android turli ishlab chiqaruvchilarning ko‘plab qurilmalarini qo‘llab-quvvatlaydi. Android OT bepul ishlab chiqish vositalarining tarqalishi asosiy sababidir, iOS tizimida rivojlanish yuqori boshlang‘ich xarajatlarni talab qiladi.

Chet tillarini o'rganishda mobil ilovalardan foydalanish tez va sifatli o'zlashtirish imkonini beradi. Chet tili darsi jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan unumli foydalanish, o'quvchining tilga bo'lgan qiziqishini yanada oshirish va ularning xorijiy til bo'yicha egallaydigan bilim, ko'nikma va malakalarini yuqori bo'lishini ta'minlaydi.

Bundan kelib chiqib ushbu mustaqil ish uchun Android tizimida ishlaydigan ingliz tilini o'rganish uchun mobil ilovani ishlab chiqish maqsad qilib olingan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-1875 sonli «Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarori chet tili ta'limini rivojlantirish, o'sib kelayotgan yosh avlodni zamon talablariga mos yetuk mutaxassis etib tayyorlash kabi ezgu-maqсадlarga yo'naltirilganligi bilan alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur qarorning ahamiyatli jihati shundaki, unda ta'lim tizimining barcha bosqichlarida chet tillarni uzluksiz o'rganishni tashkil qilish, shuningdek, o'qituvchilar malakasini oshirish hamda zamonaviy o'quv-uslubiy manbalar bilan ta'minlashni yanada takomillashtirish, zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda o'qitishning ilg'or uslublarini joriy etish, o'sib kelayotgan yosh avlodning chet tillarga bo'lgan qiziqishini yanada oshirish va o'z navbatida, chet tillarda erkin so'zlasha oladigan mutaxassislarni tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish, shu bilan bir qatorda, ularning jahon sivilizatsiyasi yutuqlari hamda jahon axborot resurslaridan keng ko'lamda foydalanishlari, xalqaro hamkorlik va muloqotni rivojlantirishlari uchun sharoit va imkoniyatlar yaratish ko'zda tutildi.

Qaror tegishli davlat organlari, shu jumladan, barcha ta'lim muassasalari va chet tili o'qituvchilari zimmasiga yosh avlodni mustaqil davlatimizning dunyo hamjamiyatidagi nufuzini yanada oshiruvchi yuksak salohiyat va bilim egalari qilib tarbiyalashdek dolzarb vazifalarni yuklaydi. Bugungi kunda yangi elektron darsliklar, o'quv va o'quv-uslubiy qo'llanmalar yaratilmoqda. Ular talabalar savodxonligini oshirish, nutqini o'stirish, aqliy qobiliyatini rivojlantirish, mantiqiy fikrini takomillashtirish, ijodiy fikrlay olish hamda ta'lim tizimlari orasidagi uzviylikni ta'minlashga qaratilmoqda.

O'quv jarayonini kompyuterlashtirish ta'lim bo'yicha axborotdan foydalanishga emas, balki yangi axborot texnologiyalari elementlarini rivojlantirishga qaratilgan. Xususan, xorijiy tillarni o'rganish mashg'ulot samaradorligini oshirib, o'qituvchining ishini osonlashtirishi ta'kidlangan. Yaxshi multimediya dasturlari maqsadli bo'lishi kerak, shuning uchun o'quv materiallari aniq ifodalangan bo'lishi va dastur o'quv jarayonining barcha tarkibiy qismlarini qamrab olishi kerak.

Zamonaviy kompyuter - sinfda eng qulay texnik vosita. Xorijiy tillarni o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish talabalarga umumiy madaniyatni yaxshilash, kompyuter savodxonligini oshirish va xorijiy tillarni rivojlantirishga yordam beradi.

Chet tilida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshirish va ularni til bilimi, malakali va malakali bo'lishiga yordam beradi. Shuning uchun xorijiy tillarni o'qitishda quyidagi yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish ko'zda tutilgan:

- kompyuter texnologiyalari (Internet-resurslar);
- kompyuterlashtirilgan test materiallari, elektron pochta, elektron darsliklar, o'quv qo'llanmalari va lug'atlar;
- internetdan chet tillarni o'qitishda bevosita masofaviy ta'limdan foydalanish;
- tilshunoslik materiallari, lug'at va ko'nikmalar shakllanishiga yondashish;
- talabalarning o'quv faoliyatini tashkil qilish, mustaqil ish va kompyuter nazoratini tashkil etish;
- texnik vositalardan foydalanish (video, audio-magnit lenta);
- ko'rgazmali qo'llanmalardan foydalanish (mavzularning sxemasi, mavzu bo'yicha rasmlar).

Hozirgi vaqtda kompyuterni va uning texnik jihozlarini yaratish, shuningdek, yangi multimediya tizimidan to'g'ri foydalanish, ta'lim tizimida, ayniqsa chet tillarini o'qitish jarayonida o'quv jarayonini tashkil etish mumkin. Interaktiv usullar: suhbat, loyiha usuli, miya hujumi, munozarasi, klaster usuli, amaliy usuli, rol ijrosi, juftlik ishi, tanlovlar, tanlovlar, JigSo usuli, davra suhbat, kolokiyum, muammoga asoslangan ta'lim va boshqalar. Agar chet tilini o'qitish professional yo'naltirilgan bo'lsa, masalan, chet tilida amaliy mashg'ulotlarni qo'llashda talabalarga quyidagi texnikaning amaliy namunalari beriladi.

Klaster usuli - bu o'qituvchi tanlagan barcha mavzular talabalarning ishtiroki bilan qamrab olingan tarmoq almashish usuli. Biz ushbu usuliga quyidagicha amal qilamiz. Misol uchun, "O'zbekiston iqtisodiyoti"ning matni tomoshabinlarning noutbuklarida efirga uzatiladi va biz ko'nikmalar yaratish uchun klasterlardan foydalanamiz. Undagi ko'rsatmalar umumlashtiriladi va asosiy hikoyalar tuziladi. Natijada, talaba shu narsani qilish imkoniga ega.

«Debating», «Discussion» (munozara, muhokama qilish) usulida guruh talabalari 2 jamoaga bo'linadi. O'qituvchi tomonidan proektor yordamida dars mavzusi bo'yicha savollar ekranda ko'rsatiladi va ikki jamoa a'zolari mavzu bo'yicha javob berib, o'z-fikr mulohazalarini bildiradi. O'qituvchi berilgan javoblarni to'g'ri yoki noto'g'ri ekanligini aniqlab beradi va kaysi jamoa g'olibligini e'lon qiladi. Bu usul chet tilini o'rganishda so'z boyligini oshirish, fikrni mustaqil bayon etish malakasini oshiradi.

«Work in pairs» (juft bo'lib ishlash) usulida 2 tadan talaba tanlanib, mavzu beriladi. Namuna sifatida dars mavzusiga birorta suhbat (dialog) texnik vositalar yordamida eshittiriladi. Talabalar tomonidan berilgan mavzu asosida suhbat (dialog) tuziladi. Bu usul talabalarni mustaqil ishlashga undaydi va og'zaki nutq malaka va ko'nikmalarini shakllantiradi.

«Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarorda 2013–2016 yillarda ta'lim muassasalarida xorijiy tillar o'quvxonalarini zamonaviy axborot kommunikatsiya va o'qitishning texnik vositalari va anjomlari bilan jihozlashning jadallashtirilgan dasturini ishlab chiqish talabi ilgari surilgan. Chet til amaliy darslari o'quv xonalarida zaruriy texnik jihozlarning mavjud bo'lishi dars sifatini oshiradi, talabalarning chet tiliga bo'lgan qiziqishini yanada kuchaytiradi, shuning bilan birga til o'rgatuvchi professor-o'qituvchilar ham yaratib berilgan shart-sharoitlardan unumli foydalangan holda o'zlarining bor professional va pedagogik kasb mahoratlarini ishga solib, yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llagan holda sifatli dars mashg'ulotlarini o'tkazish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Biz 21-asrda, axborot va kommunikatsiya asrida yashayapmiz. Barchasi tez o'zgarib borayapti, shuning uchun yuqori sifatli ma'lumot 21-asrning dolzarb muommolaridan hisoblanmoqda.

Bugungi kunda mobil ilovalarni ishlab chiqish uchun eng istiqbolli platformalaridan biri Android bo'lib, u ishlab chiquvchilar va oxirgi foydalanuvchilar orasida tezkor mashhurlikka ega.

Bunday mashhurlik bir necha omillarga bog'liq:

Birinchidan, Android - "ochiq" (ya'ni mutlaqo bepul) loyihadir, bu esa o'z navbatida Android qurilmalarining yakuniy narxiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi;

Ikkinchidan, Android uchun ishlab chiqilgan ilovalar katta tijoriy sabablarga ega. MDH mamlakatlarida Android telefon foydalanuvchilari orasida eng keng tarqalib ketdi.

Android ilovalarini ishlab chiqish kelajakda yaxshi investitsiya hisoblanadi, chunki bozor shakllana boshlaydi.

Yuqoridagi fikrlardan kelib chiqib, mustaqil ishga bolalar uchun ingliz tili lug'ati mobil ilovasini Android platformasi uchun ishlab chiqish masalasi qo'yildi.

Ushbu masalani yechish uchun quyidagi vazifalarni amalga oshirilishi lozim:

- chet tilini o'rganishda foydalaniladigan mobil ilovalarni tahlil qilish;
- mobil operatsion tizimlar, mobil dasturlash tillari, android ilovalarni ishlab chiqishda foydalaniladigan MBBTlarini tahlil qilish;
- mobil ilova arxitekturasi hamda ingliz tilini o'rganish metodologiyasini ishlab chiqish;
- mobil ilova ma'lumotlar bazasini ishlab chiqish;
- mobil ilova interfeysini ishlab chiqish;
- mobil ilovadan foydalanish yo'riqnomasini ishlab chiqish.

Mobil ilovalarni testlash dasturiy ta'minot sifatini ta'minlashda alohida yo'nalish hisoblanadi. Mobil mahsulotni sinov loyihasi bilan shug'ullanadigan muhandis jarayonning yondashuvlari, shuningdek maxsus uskunalar va maxsus tekshiruvlardan xabardor bo'lishi kerak.

Mahalliy dasturlar. Bunday ilovalar faqat ma'lum bir platforma uchun ishlab chiqilgan va bir yoki bir nechta operatsion tizimning imkoniyatlaridan maksimal darajada foydalanishi mumkin. Qoida tariqasida, mahalliy ilovalar keng funkcionallik va yuqori tezlik bilan tavsiflanadi.

Xulosa qilib shuni aytish joizki, mazkur maqolada Android platformasi uchun ingliz tili lug'ati mobil ilovasi haqida so'z yurutildi. Ushbu ishning e'tiborli jihati shundaki, o'quvchilar bilimlarini yanada mustahkamlashga, ularni til o'rganishda o'z ustida ko'proq ishlashga hamda o'rganilayotgan mavzu borasida xam amaliy xam nazariy ko'nikmalarga ega bo'lib borishida muxim vazifalarni bajaradi. Mobil ilovani o'quvchilar o'z mobil telefonlariga o'rnatib, foydalanishlari va o'rganishlari mumkin. Mobil ilovani yaratishda asosan java dasturlash tili va andorid platformasi komponentalaridan foydalanildi. Mazkur ishda quyidagi ishlar amalga oshirildi:

- chet tilini o'rganishda foydalaniladigan mobil ilovalar tahlil qilindi;
- mobil operatsion tizimlar, mobil dasturlash tillari tahlil qilindi;
- mobil ilova arxitekturasi hamda ingliz tilini o'rganish metodologiyasi ishlab chiqildi;
- mobil ilova interfeysi XML formatlash tili hamda Kotlin dasturlash tilida ishlab chiqildi;

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **“O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yonalishlari bo‘yicha Harakatlar strategiyasi” 2017 yil 7-fevraldagi PF-4944farmoni**
2. Goloshapov A. Google Android: programmirovaniye dlya mobilnykh ustroystv. — SPb.: [BXV-Peterburg](#), 2010.
3. Komatineni S., Maklin D., Xeshimi S. Google Android: programmirovaniye dlya mobilnykh ustroystv Pro Android 2. — 1-ye izd. — SPb.: [Piter](#), 2011.
4. Rodjers R., Lombardo D. Android. Razrabotka prilozheniy. — M.: [EKOM Pablisherz](#), 2010.
5. Ma'lumotlar bazalari. B.A. Begalov, E.E.Inog'omjonov, Sh. Nasreddinova. Toshkent – 2006.

Internet resurslari

6. <http://www.google.com>
7. <http://www.it-ebooks.info>
8. <http://www.android.com>
9. <http://uzyii.blogspot.com>
10. <http://uz.infocom.uz>